

Пономаренко Я.І.

Старший викладач кафедри авіаційної психології
Гуманітарного інституту НАУ, м. Київ

ДУХОВНІСТЬ ЯК СПЕЦИФІЧНА СФЕРА ЗРОСТАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Проблема розвитку духовності особистості для сучасної філософської думки є однією із найбільш актуальних. Сучасний цивілізований світ все більше переконується, що без вирішення цієї проблеми стає неможливим подальший суспільний розвиток.

Духовність виступає внутрішнім світом людини, зв'язком людини з релігією. Духовність – це те, що відрізняє людину, що властиве лише їй одній. Метою духовного самовдосконалення є досягнення гармонії між власним життям і навколишнім світом [1].

Духовність виступає як різноманітний досвід життєдіяльності соціальних суб'єктів, що включає в себе найсуттєвіші результати суспільного досвіду народів щодо освоєння суспільного буття, соціуму в цілому, багатогранних духовних цінностей. Такий досвід має загальний, універсальний характер. Духовність є певним способом свідомої організації особистістю своєї індивідуальної сенсожиттєвої діяльності в сфері духовного виробництва, який забезпечує їй всебічну самореалізацію, самоздійснення її сутнісних сил, різноманітних життєпроявів. Розвиток духовності, її формування потребує неабияких сил, якщо людина справді хоче бути високо духовною особистістю.

Одним з важливих чинників, що впливають на розвиток духовності особистості є її психокультура. Психокультура - у розвиненому вигляді це достатньо висока якість самоорганізації та саморегуляції будь – якої життєдіяльності особистості. Носіями, володарями психокультури можуть бути різні суб'єкти: особистість, група (вікова, професійна і ін.), етнос, соціум в цілому.

Особливу роль у формуванні психокультури особистості відіграє психокультура етносу. Психокультура етносу - це характерні для даного етносу уявлення про психіку, форми регулювання і розвитку психіки. Можна сказати, що сформована психокультура етносу певною мірою визначає спрямованість психокультури особистості. Втім, не можна заперечувати зворотнього впливу, оскільки індивідуальне та соціальне існують у нерозривному взаємозв'язку.

Звичайно психокультура етносу сприяє засвоєнню духовності особистістю. Та саме особливості самої людини, її психокультура відіграють неабияку роль у

формуванні безпосередньо духовності особистості.

У сферу психокультури входять рівень і форми розвитку психологічної компетенції, рівень практичного використання уявлень про психіку, технологія формування психічних якостей у різних сферах психіки [2]. Психокультура особистості може включати в себе такі аспекти як світоглядні оцінки, переконання, власні уявлення про світ та себе, здатність до самовиховання, моральні та етичні цінності.

Дуже важливим є роль активності самої особистості у формуванні духовності. Саме її психокультура визначає наскільки людина активна у формуванні своєї духовності. Такий аспект психокультури як самовиховання відіграє значну роль у розвитку духовності. Самовиховання - педагогічно керований процес. Психологічна і практична підготовка до роботи над собою складає одну з найважливіших задач виховання. Дуже важливим є усвідомлення свого способу життя, осмислення значущості тієї діяльності, яка вимагає самовиховання. Важливим є і оволодіння навичками самостійної роботи в тій області діяльності, в якій людина хоче досягти успіху. Виходить, що хоча самовиховання це процес який є частиною безпосередньо розвитку самої особистості, без певної спрямованості на початку, особистість може піти хибним шляхом. Тобто ті, що закладають задатки самовиховання мають самі, насамперед, володіти високим рівнем духовності. Якщо ні, то, що вони вкладатимуть у інших? Психокультура кожної особистості зв'язана з іншою хоча б тим, що впливає, можливо лише опосередковано, але ж впливає на інших. Тому завжди треба пам'ятати, що ті цінності та моральні норми про які розповідає особистість можуть бути «зернами» для розвитку духовності інших.

Психокультура суспільства має орієнтувати людину на самовиховання, а самовиховання активізує виробництво самостійної духовності. Результатом самовиховання є світогляд. А світогляд – це стрижень духовності. З одного боку психокультура сприяє формуванню світогляду, а світогляд зумовлює духовність.

Психокультура є фактором, що впливає на появу у людини питання: про сенс життя та пошуки відповідей на нього. Адже, це питання є етапом розвитку духовності особистості. Е. Залотухіна – Аболіна говорить про те, що сенс життя – це система значимих орієнтирів, які складаються під дією мотивів нашої діяльності і поведінки. Це «не лише сукупність значимих змістів, це перш за все характер нашого актуального ставлення до даних змістів, коли значущість виражає себе в наявних «тут і зараз» позитивних емоціях» [3, с.133]. Чинником виникнення цього питання є психокультура особистості, оскільки не всім людям властивий пошук сенсу буття. Тому саме особливість психокультури особистості визначає її духовність.

Отже, індивідуальна психокультура є важливим фактором формування особистості. Духовний розвиток людини має важливе значення, оскільки від цього залежатиме її моральне, етичне зростання, її вчинки та дії.

Література:

1. Винницький О. Церква і духовне буття / Духовні скарби українського народу в житті молоді. – Тернопіль: МП “Чумацький шлях”, 1994. – С.62-64.
2. Гримак Л.П. Телепсихологія: посягательство на екологію психическої сфери человека// Психологический журнал, Т.12, №6.
3. Залотухіна – Аболіна Е.В. Повседневность: философские загадки. – К.: Ника – Центр, 2006, - 256с.